

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábon garmond sorát 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasensteint és Voglertnél (Wollzeile 9. sz.).
Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsgasse Nr. 60.)
Nyilvtéri cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez csimzendők.
Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Megjelen a lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton dében.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

július—decemberi folyamára.

Egy évre	12 forint o. ért.
Félre	6 „ „ „
Évnegyedre	3 „ „ „
Egy hóra	1 „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Tisztelt olvasóinkhoz!

Midőn közpályám Kolozsvártól elszólit, a „K. Közlöny” fennmaradásának s szellemi hatásának fontossága követeli, hogy az továbbra is kellő erők által vezetve folytassa pályáját.

A „K. Közlöny” alapítói, kik e lap szellemi vezetésére befolyásukat maig fenntartották — ennek folytán abban állapodtak meg, hogy én e lapot a „K. Közlöny” egykori belmunkatársa Sándor Józsefnek adjam át, kinek gyakorlott tolla ugy több pesti lap, mint a „Kolozsvári Közlöny”, s utóbb az általa szerkesztett „Unio” című lapból ismeretes. Ezen megállapodás főleg arra célzott, hogy ugyanazon egy pártnak, kisebb területen két lap fenntartása között megoszott ereje egyesítettén, a közönség összevetett anyagi részvéte által egy kellő ebben ellátott lap állhasson elé.

A „K. Közlöny” alapítóiak elhatározása alapján t. barátom Sándor Józseffel egy intéztük el a lap közvetlen vezetésének ügyét, hogy ő „Unio” című lapját — tulajdonosi jogának teljes fenntartása mellett — megszünteti s a „K. Közlöny” tulajdonosi szerkesztését veszi át, fenntartva e lap alapítóiak jogos ellenőrzését, s szellemi befolyása mellett a „Közlöny” nyiltnan vallott pártállását s függetlenségét.

Midőn én így az alapítók akarata folytán e lapot tisztelt barátom kezeire átbirom, lehetetlen forró köszönetemet nem mondanom olvasó közönségünk irányában, a mely hazánk legviszontagságosabb évtizedében, mi alatt alkotmányos érzelmeinknek csak egy végmenedéke volt: e vezérletem alatt állott lap, ugy anyagi, mint szellemi részvétevel engem foglalt és oly emelkedő mérvben gyámolított, hogy ma e lapot kellő virágzásban adhatom át az új szerkesztő kezeire; lehetetlen köszönetemet nem mondani legbensőbb barátom Halmágyi Sándornak, ki 11 év óta híven osztá velem azon politikai küzdelmet, melyet e lap terén folytatánk, s ki utóbbi követi pályám miatti távollétem alatt e lapot barátság és ügybuzgalom által lelkesítve minden anyagi haszon nélkül annyi fáradsággal s hazafias kitartással vezette.

Teljes megnyugvással adom át a „Kol. Közlöny”, e megállapított hiteli lap, szerkesztését a publicistikai téren kipróbált veterán kezébe, meg levén győződve arról, hogy a magyar napi sajtóban ismert erők buzgalma az olvasó-közönség várakozásának megfelelően s magasra tartandja a lobogót, melyet eddig én hordoztam.

Részemről, a t. olvasó-közönséghez, nem mondom végbúcsomat, jól felfogom a napi irodalom horderejét a népek szellemi fejlődésére, s kinek a toll hatalmas adatott, hazájának irányában a szellemi közrehatás szolgálatait megtagadnia nem lehet, s így szellemi közreműködésemet, a mennyiben közérdekeink követelendik, e lap hasábjain jövőre is ígérem.

Nincs egyéb hátra, mint e lapot és utódomat továbbra is a tisztelt közönség részvételére s figyelmébe ajánlani, s felkérni jövőre is azon anyagi és szellemi támogatást, mely engem Erdély értelmisége irányában oly huzamos időn át kötelezett méltó hálára.

Kolozsvár, július 12-én, 1868.

Dózsa Dániel.

Az „Unio” és a „Kolozsvári Közlöny” t. olvasóihoz.

Egy éve alapítam a deák-párti „Unio”-t, mint egyik organumát azon szabadelvű pártnak, mely soha sem ígért arany hegyeket, nem épített légvárakat és nem vonult a meddő tagadás sánczai mögé: hanem kitartó, súlyos küzdelem után elvezérle nemzetünket a másfél évtizedig tartott önkény szolgaságából, az 1848-iki alkotmány áldásteljes mezejére.

Programmom a magyar parlament útján ismételve kifejezett nemzeti akarat értelmében szólott. Lelkiismeretesen követtem azt, sorakozva azon zászló alá, melyet a nemzet belenyugvása s a művelt Európa elismerésétől kisérve Deák Ferencz nagy hazánkba emelt magasra. Legjobb meggyőződésem szerint, menten minden sugalmazástól, küzdöttem a nemzet közakarata által kijelölt úton, a tulzadás áramlatai, a meggondolatlan hóbortjai ellen, állva azon alapon, melyet Magyarország törvényhozásának illetékes tényezői hoztak létre, s királyunknak, az első magyar embernek, ünnepélyes megkoronáztatása szentelt fel.

A journalistica terén teljes erőmből igyekeztem eleget tenni a magamra vállalt hazafiai kötelemnek, s e pillanatban halásan vallom be, hogy a Deák-párt részéről oly hő támogatásban részesültem, mely nemcsak tetemesen megkönnyebbít a küzdelem, s ártalmatlanná tette a gyanúsítás nyilait, — hanem arra is képesített, hogy lapomat függetlenül, a Deák-párt érdekében ma is folytathatnám.

Es én a t. olvasó közönség meleg részvéte által felkarolt, fenntartott „Unio”-t mégis megszüntettem.

Hódolok a pártfegyelemnek, s az erők egyesítése magasabb szempontjából eredő követelmények előtt meghajlok.

Több mint egy évtized óta áll fenn az erdélyi részekben az 1848-diki alkotmány visszaszerzéséért küzdő „Kolozsvári Közlöny”; ennek javára leléptettem a magyar napi sajtó teréről fiatalabb társát, az „Unio”-t.

A „Kolozsvári Közlöny” nt. alapítóiak elhatározása alapján és felhívásokra, veterán, derék publicistánk Dózsa Dániel barátom kezéből átvettem e lap felőlös szerkesztését. A gyakorlati politika igényei szerint fogom azt vezetni, szem előtt tartva a Deák-párt által elfogadott, sokban már törvénybe is foglalt alapelveket, nézeteket, mint a melyek a nemzet és haza közérdekét, a nemzetiségek és egyesek jóllétét célozzák.

Pártunk jelszava, s így a „K. Közlöny”-é is: szabadelvű haladás!

Oly haladás, mely a meglevő alapokra épít, mert számol a gyakorlati tényekkel és nehézségekkel, nehogy a ma előre tett lépést, holnap háromszoros hátrálás kövesse;

oly haladás, mely a visszaállított állami függetlenség biztosítékait szakadatlan munkássággal egészíti ki s a vívmányokat napról-napra gyarapítja;

oly haladás, mely nem ámitja csillogó ígéretekkel a könnyen hívőket, hanem a kétkedőket a nemzet és haza javát biztosító tényekkel lepi meg.

Ez úton, ily irányban fog haladni vezetésem alatt a „Kolozsvári Közlöny”, melyhez régi és újabb gyakorlott tollu belmunkatársakat valék szerencsés megnyerni, s bizton reményelem, hogy az eddigi külmunkatársak sem fogják e laptól nagybecsű támogatásukat megvonni.

A „K. Közlöny” vezéreszméi, melyek pályáján mindannyi tájékozott sarkcsillagok leendnek — következők:

Magyarország független államisága, törvényszerű egysége, területi épsége; a hazánkban lakó testvér nemzetiségek egyenjogúsága, méltányos nemzeti igényeiknek törvény általi kielégítése;

a haza polgárainak lehető legnagyobb egyéni szabadsága, vallás és nemzetiség különbség nélkül: aránylagosan egyenlő ré-

szesülés terhekben és javadalmakban;

a vallásfelekezetek egyforma szabadsága: egyenlő jogok, egyenlő kötelemek, az állammal és egymással szemben;

a parlamentararis felelős kormányrendszer teljes megszilárdítása;

a helyhatósági önkormányzat népképviselői alapokra fektetése: azaz, összeegyeztetése a felelős minisztériummal és szabad közszéggel;

nemzeti haderő, a haza, nemzet és alkotmány kellő megoltalmazására; szóval:

Magyarország állami létének, a nemzet anyagi és szellemi fokozatos emelkedésének oly mérvbeni biztosítása, előmozdítása, hogy az európai művelt államok e legösibb alkotmányos országa illően tölthesse be helyét a Duna mentén, s szép elhivatásának becsülettel megfelelhessen; hogy Magyarország állami tekintélyét hovatovább mindinkább kivívassa és fenntarthassa az európai népek családjában, a kereskedelem, ipar és gazdaságat kellő kifejtése, s főleg az értelmi erők folytonos sokszorozása által, híven azon szövetséghez, melyet az érdekek közösség alapján, a Lajthán túl lakó, velünk ugyanazon egy fejedelem alá tartozó népekkel kötött meg nemzetünk.

Ily jelszavakat hord a „K. Közlöny” zászlója; ezek nevében kérem fel tisztelt támogatásra a Deák-pártot, ugy azon t. hazafiakat is, kik egyszersmind szellemi munkásságukkal támogatták jelen és régi lapomat.

Végül van szerencsém az „Unio” előfizetőit értesíteni, hogy oly intézkedéseket tettem, miszerint az előfizetés tartamára a „Kolozsvári Közlöny”-t fogják pontosan megkapni; ez oknál fogva eddigi lapom t. olvasó közönségétől nem is búcsúzom, hanem eddigi pártfogásukért köszönetet mondva, s azt jövőre is kikérve kijelentem, hogy a kik a lap megszűnéséig folytán előfizetési pénzüket óhajtanak visszakapni, azt augusztus hó 1-től 15-ig Stein Jánosnál nyugta mellett átvehetik, vétethetik; ugyanezt tehetik azon t. előfizetők, is kik mindkét lapot bírván, előfizetési pénzeiket nem kívánják jövőre beszámíttatni.

Sándor József.

Viszhang a czopfnyíró fodrásznak.

A „Magyar Polgár” idei 76-ik számában egy vezércikk a kolozsvári-kör genesisét, annak szükségét kívánván kiemelni — eltéveszti feladatát — mert a helyett, hogy a kitűzött tárgyról értekezzék, a kolozsvári polgári társalgót alaptalan vádakkal illeti, s némely polgárt gyanúsít.

Előre becsátom félreértés kiküldése végett, hogy az alábbi soroknak több erőt senki se tulajdonítson, mint a mennyivel egyéni vélemény bírhat.

Azon tétel, hogy a civilizatio szegényére nem hiányoznak olyanok, kik egész buzgósággal izgatnak a keletkező kör ellen, csak betűkkel írva, de tényálladékkal kimutatva nincs; azonban a városi polgári ismeretes közszellem sértése nélkül a tény valóságát feltenni sem lehet.

Menti magát a vezércikkhez, hogy a kör indítványozóit nem az a cél hozta össze, hogy a polgári társalgódot megbuktassák, hanem alakítani akartak olyan kört, mely a korszellemmel haladva, szabadelvű irányban hasson a közvéleményre, s ily irányban fejlessze a közjót; de ajánlja a társalgódnak, hogy vessen le minél előbb a czopfot, mert e nyílág még hamarabb megüli, mint ha még tíz kör alakul városunkban.

Tisztelet a jó szándékért, egy szippantás tubák a jó tanácsért; de szólanak a tények. A „M. Polgár” ápril 5-ről 43. számjában szóról szóra ez áll: „A polgári társalgó részvényesei állították, hogy a közel 30 év előtt készült alapszabályokon változtatni kell, mert a haladó kor kívánatai szerint, ki kell lépni ama szűk rámából, melyben ma már nem képes hivatásához mért eredményeket felmutatni; az alapszabályokat kidolgozták, de az eredmény másként ütött ki, s meg kellett győződni, hogy a társulat olyan elemeket bir keblében, melyek a haladás és szabadelvűség ellenségei; éljenek a conservatívek, háromszoros éljen a czopf-nak!” Tehát valóság, hogy nem kevesebb volt célba véve, mint az, hogy a kör gyomrába a társalgó benyelve, mily kényelmes dolog lesz vala, egy állandó gyökeret vert intézetet egy mu-

lékony kör keblébe eltemetni, s ezt amannak hagyatékába amúgy rövid úton beállítani. S vajlon becsére válik-e a hirlapírónak, ha a helyett, hogy vezércikkre tárgyról értekezzék, s az általa felállított elvektől eltérő véleményeket ügyének felvilágosítással megnyerni igyekeznek, czopfnyírásra nyitja gúny-ollóját? Nem hiszi senki, hogy magoknak, kör indítványozóinak, köszönetét, akár helyeslést e cikk kiérdemelhetne volna!

Állítja a vezércikk, hogy az indítványozók azon meggyőződésben élnek, hogy a polgári társalgó alapszervezetével lehetetlen elérni azon célt, hogy a közszellemmel haladva, szabadelvű irányban hasson a közvéleményre, s ugyan ily irányban hasson a közvéleményre, s ugyan ily irányban fejlessze a közjót; mert gyenge, hiányos alapra fektették ezelt három évtizeddel, s hogy lehessen kívánni, hogy ez alapot jónak tekintsük ma, midőn a szellem szabadabb szárnyra kelhet.

Arról, hogy mennyiben alaposak cikkíró ezen állításai, csak ugy lehet helyes bírálatot szerezni, ha a kaszinók szerkezete, célja, élote párhuzamba állítatik a politikai társulatok fogalmával, rendeltetésükkel, életükkel. A polgári társalgó szabályai ugyanazon alapelveken nyugosznak, melyeken az egyesült honban létező kaszinók, ezek mindnyájan a polgári szellem közérdekű fejlesztése, nemesebb társalgás s mulatság kedviért álltak össze látszólag; de mulatva komoly célokat értek el, s tudva van, hogy Szechenyi István, a kaszinók komoly alapítója, általok közvetítéleg, a közvélemény egyik hatalmas tényezőjére számított. Sok részben elért célját, a gondolkodás fejlett, tisztult, a honfi szellem erősbödött. S vajlon a honunkban létező, annyi virágzó egyesületek, melyek az anyagi erő s a jólét fejlesztésére vonatkoznak, fennállásukat minnek köszönhetik egyének, mint ily egyesülési úton fejlett értelmiség kifolyásának? Kutassa fel bárki a kolozsvári polgári társalgó jegyzőkönyveit, s meggyőződhet róla, hogy tevékeny emeltyje volt a hazafi közszellemnek, s vajlon a polgári társalgó egyetleg fűlegéllésére, a kaszinóknak politikai célja nincs, azonban mégis gyakorolt és gyakorol annyi politikai hatást, a mennyiben a végrehajtó hatalom rendeleteivel ellenkezésbe nem jöhet. Erről különbözölge a politikai társulatok cége s feladata nem egyéb, mint ez, vagy amaz tanokhoz nyilvános ragaszkodás s az általok kiválasztott tanoknak bizonyos mód szerinti dítatba hozatala iránti szándék kifejezése, a pártokkal szemben többségre törekvés, s ha valamely vélemény egy társulat által képviseltetik, szabatosabb alakot ölt magára, egy csomóba köti az elágazó elemek törekvéseit s azokat hatalmasan tolja egy általa kijelölt cél felé, s ha céljokat elérték, szükségfeleltívé válnak, vagy éppen ök semmisülnek meg, a velők szemben álló tan többségre jutott hatalmának nyomása alatt.

Igen! a szellem annál szabadabb szárnyra kelhet, minél szabadabb olvú az állam alkotmányos szerkezete, s a társulati köröknek annál tágasabb tere nyílik meg, mert ezen társulati jog az egyéni szabadság kifolyása. Hát ha még figyelemre veszi az ember azt, hogy a pártok az államban a szabad kormányok természeti tulajdonságainak következei, melyek a küzdelemre ama két hatalmas fegyvert: a hirlapokat és társulatokat használják; semmi kétség nem marad fenn, hogy a politikai társulatok sehol semmi államban nem oly gyakoriak, mint olyanokban, melyekben a társasági állapot tisztán népfűlségi. Oly államban, melyben a pártok nem az államszerkezet elvei fölött vívnak; hol a pártok egyikének sem kell azért, hogy győzőn, régi történelmi alapot, vagy meggyökerezett államszerkezeti rendszert rontani le; a társasági jog korlátok nélkül gyakorolható, a nélkül, hogy veszélyt hozna, mert a népalom saját hajlamaira van hagyva, ösvényei természetesen, mozgásai szabadok és nem rombolók; de Európában s főleg nálunk bajos a democratianak igazi jellemét s hajlamát feltalálni, mert itt két nagy ellenkező elv közt foly a harc, s nem lehet tudni, mi részt lehessen abból tulajdonítani maguknak az elveknek, s mit a küzdelem alatt rejlő szenvedélyeknek, midőn a magános érdek, mely a politikai szenvedélyekben igen gyakran legnagyobb szerepet játszik, ugy elrejtetik a közérdek leple alá, hogy néha azoknak is kikerüli figyelmét, kiket a pártok lelkesítenek és izgatnak. Itt nem következik, hogy a társulati jog független szabadsága, oly államban, melyben a nép a szabadság élvezetére nem eléggé érett, szabólátansággá fajulhat s a népet anarchiába stílyesztetheti; mert igaz ugyan, hogy a politikai társulatoknak nincs joguk törvényt hozni, de van joguk ostromolni a fennállót s előre készíttetni a

